

## Till konstitutionsutskottet

Konstitutionsutskottet har den 29 oktober 1998 beslutat att bereda kulturutskottet tillfälle att avge yttrande över proposition 1997/98:184 Ändringar i radio- och TV-lagen (1996:844), m.m. jämte motionerna 1998/99:K1–K3, väckta med anledning av propositionen, samt motionerna 1998/99:K252, 1998/99:K323 yrkandena 7 och 13 samt 1998/99:Kr519 yrkande 11 från allmänna motionstiden.

Kulturutskottet yttrar sig i det följande över propositionen i vad avser sändningstillståndet för Sveriges Utbildningsradio AB jämte motionerna 1998/99:Kr253 yrkande 1 och 1998/99:Kr274 yrkande 51 samt över den i motionerna 1998/99:Kr519 yrkande 11, 1998/99:K1, och 1998/99:K252 väckta frågan om regeringen skall utnyttja möjligheten att framställa en lista över viktiga TV-sända evenemang.

Kulturutskottet har – under förutsättning av konstitutionsutskottets medgivande – beslutat överlämna motionerna 1998/99:Kr253 yrkande 1 och 1998/99:Kr274 yrkande 51 till konstitutionsutskottet.

## Utskottet

### Utbildningsradions sändningstillstånd

Riksdagen beslutade våren 1996 om sändningstillstånd och sändningsvillkor för de tre public service-företagen, Sveriges Television AB (SVT), Sveriges Radio AB (SR) och Sveriges Utbildningsradio AB (UR). För SVT och SR beslutades att tillståndet skulle vara femårigt och avse perioden den 1 januari 1997 – den 31 december 2001. För UR beslutades att sändningstillståndet – med hänvisning till att Distansutbildningskommittén (U1995:07) fått i uppdrag att lägga fram förslag om UR:s framtida roll inom utbildnings- och folkbildningsområdet – skulle vara tvåårigt och gälla för perioden den 1 januari 1997–den 31 december 1998 (prop. 1995/96:161, bet. 1995/96:KrU12, rskr. 1995/96:297).

Distansutbildningskommitténs betänkande Utbildningskanalen (1997:148) bereds för närvarande inom Regeringskansliet. Av den nu aktuella propositionen framgår att regeringen avser att återkomma till riksdagen med anledning av kommitténs förslag.

Den parlamentariska Digital-TV-kommittén (KU 1997:06) har enligt propositionen föreslagit att UR skall beredas utrymme för digitala sändningar inom ramen för programkanalerna SVT 1 och SVT 2. UR bör – menar kommittén – erbjudas möjligheter att inom ramen för dessa sändningar utveckla nya former av produktion och samarbete. Enligt vad utskottet har inhämtat har regeringen den 25 juni 1998 beslutat att komplettera UR:s tidigare sändningstillstånd med rätt att sända television med digital teknik.

Regeringen föreslår att tillståndet för UR att sända ljudradio och TV skall förlängas till dess att frågan om UR:s framtida verksamhet är bestämd och, enligt vad som anförs i propositionen, eventuella förslag har genomförts. Det är – anförs det – regeringens uppgift att förlänga sändningstillståndet och ange tillståndstiden. Regeringen avser att förlänga tillståndstiden med minst ett år (prop. s. 71–72).

Frågan om längden på UR:s sändningstillstånd behandlas i två motioner.

Enligt den bedömning som görs av motionärerna bakom motion Kr253 (c, v, kd, mp) kommer den fortsatta beredningen inom Regeringskansliet av Distansutbildningskommitténs förslag inte att vara avslutad inom en nära framtid. Motionärerna, som erinrar om att Digital-TV-kommittén uttalat att UR även i fortsättningen bör vara en viktig del av radio och TV i allmänhetens tjänst, föreslår att UR:s sändningstillstånd skall förlängas med tre år, dvs. för tiden den 1 januari 1999 t.o.m. den 31 december 2001. Härigenom skulle en tidsmässig parallellitet med tillstånden för SVT och SR uppnås (yrkande 1). Liknande förslag framförs i yrkande 51 i motion Kr274 (mp).

Utskottet konstaterar att regeringens förslag innebär att riksdagen inte skall – som hittills varit fallet för samtliga public service-företag – besluta om någon borte tidsgräns för det sändningstillstånd som skall gälla för UR. Utskottet har vid sina överväganden funnit att det inte är lämpligt att riksdagen beslutar om ett så opreciserat bemyndigande då det gäller UR:s framtid. I likhet med vad som framförts motionsvägen har utskottet stannat för att det bör finnas en tidsmässig överensstämmelse mellan de sändningstillstånd som gäller för SVT och SR å ena sidan och UR å andra sidan. UR:s fortsatta sändningstillstånd bör således avse perioden den 1 januari 1999–den 31 december 2001. Härigenom bör UR kunna tillförsäkras bättre möjligheter till en långsiktig planering av programverksamheten. Även i övrigt bör planeringsförutsättningarna för verksamheten inom företaget kunna förbättras genom en sådan förlängning av tillståndsperioden. Utskottet vill betona att vissa önskvärda förändringar av företaget – t.ex. med anledning av den pågående digitala utvecklingen – bör kunna genomföras under den med tre år förlängda tillståndsperioden och inte skjutas upp i avvaktan på kommande beslut om UR:s framtid.

Konstitutionsutskottet bör således föreslå riksdagen att med anledning av propositionen och med bifall till motionerna Kr253 (c, v, kd, mp) yrkande 1 och Kr274 (mp) yrkande 51 som sin mening ge regeringen till känna vad utskottet anfört om en förlängd sändningstillståndsperiod avseende tiden den 1 januari 1999 – den 31 december 2001 för UR.

## Allmänhetens tillgång till viktiga TV-sända evenemang

I propositionen föreslås vissa ändringar av radio- och TV-lagen (1996:844) för att i svensk rätt genomföra Europaparlamentets och rådets direktiv 97/36/EG, det s.k. TV-direktivet. Bl.a. föreslås en lagändring som möjliggör att TV-sändningar av viktiga evenemang blir tillgängliga för en väsentlig del av allmänheten i en EES-stat.

Bakgrunden till den aktuella bestämmelsen i TV-direktivet, artikel 3 a, är en ökad tendens att företag köper sändningsrättigheter till intressanta evenemang, särskilt inom sportområdet, vilket har lett till farhågor att evenemangen till stor del kommer att sändas i krypterade betal-TV-sändningar och på så sätt kommer att vara tillgängliga endast för en begränsad del av befolkningen (prop. s. 23). Förslaget i propositionen i denna del innebär i huvudsak följande.

- En bestämmelse skall tas in i radio- och TV-lagen som gör det möjligt att säkerställa att TV-företag inom svensk jurisdiktion, som förvärvat den exklusiva sändningsrätten till ett evenemang som är av särskild vikt för samhället i en annan medlemsstat, inte får utnyttja rättigheten på ett sådant sätt att en väsentlig del av allmänheten i den staten utestängs från möjligheten att se evenemanget i fri TV (prop. 37–38). (Begreppen ”väsentlig del av allmänheten” och ”fri TV” definieras i propositionen på s. 42–43).
- För att säkerställa att programföretag inom svensk jurisdiktion och programföretag i andra stater som är bundna av EES-avtalet inte utestänger en väsentlig del av allmänheten i Sverige från möjligheten att se evenemang i fri TV införs en bestämmelse i radio- och TV-lagen som gör det möjligt för Sverige att upprätta en lista över de evenemang, nationella eller icke-nationella, som Sverige anser vara av särskild vikt för samhället. Det finns inte någon skyldighet enligt TV-direktivet för Sverige att ha en egen lista (prop. s. 38).
- Om någon för att uppfylla sina skyldigheter erbjuder någon annan att sända evenemanget i TV skall det ske på skäliga villkor (prop. s. 37). För en bedömning av vad som kan anses vara skälig ersättning hänvisas till s. 43–44 i propositionen.

Regeringen anför i propositionen att det för närvarande inte finns behov av att upprätta en lista vare sig över sportevenemang eller andra typer av evenemang. Regeringen avser att noga följa utvecklingen och är beredd att upprätta en lista om förutsättningarna skulle ändras och ett behov av en lista skulle uppstå (prop. s. 39).

Kulturutskottet tar i det följande inte upp frågan om förslaget till lagändring i detta hänseende utan inskränker sig till att behandla den i tre motioner väckta frågan om regeringen skall använda sig av möjligheten att upprätta en svensk lista över angelägna evenemang.

Förslaget i motion K1 (c) syftar till att en svensk lista skall upprättas och att riksdagen skall ha möjlighet att uttrycka vilka evenemang som bör vara

aktuella att föra upp på listan. I motionen nämns en rad sportevenemang, bl.a. OS, VM och EM i fotboll, VM i ishockey och VM i friidrott som enligt motionärerna bakom motionen torde komma i fråga i sammanhanget.

Två motionsförslag syftar till att riksdagen skall uttala att regeringen inte skall upprätta en lista av angivet slag. Enligt motionärerna bakom motion Kr519 (m) skulle upprättandet av en sådan lista vara principiellt förkastligt eftersom det innebär att man tar ifrån idrotten förfoganderätten över idrottsrörelsens egna arrangemang. Införandet av en lista skulle även medföra sämre ekonomiskt utbyte för berörda förbund och föreningar, vilket i sin tur försämrar förutsättningarna för den idrottsliga kvaliteten (yrkande 11).

Motionärerna bakom motion K252 (m) framhåller att försäljning av TV-rättigheter utgör en central intäktskälla för vissa idrotter. Det finns – anför motionärerna – inte något i EU:s TV-direktiv som tvingar den svenska regeringen att upprätta en svensk lista. Regeringen bör – anför det – av hänsyn till idrottens intäktsmöjligheter avstå från att upprätta en svensk lista.

Utskottet konstaterar att tillgången till TV-program alltså varierar kraftigt i Sverige. Många hushåll har endast tillgång till de tre markbundna kanalerna, SVT 1, SVT 2 och TV 4. Vidare är utskottet medvetet om att det inom idrottsrörelsen på sina håll finns ett motstånd till att en lista upprättas över idrottsevenemang. Utskottet har emellertid vid sin bedömning av propositionen och de olika motionsförslagen kommit fram till att allmänhetens tillgång till program av den nu aktuella programtypen inte får riskera att begränsas. Utskottet vill framhålla att sådana program inte endast avser sändning av idrottsevenemang. Lika viktigt är allmänhetens tillgång till andra angelägna evenemang, t.ex. inom kultursektorn. Således talar främst rättviseskäl för att det är angeläget att regeringen ges möjlighet att upprätta en lista över viktiga evenemang, däribland sportevenemang, som bör kunna ses av praktiskt taget hela befolkningen. Utskottet konstaterar vidare att kulturministern – sedan propositionen lämnades till riksdagen – i en frågestund i riksdagen uttalat att regeringen kommer att upprätta en lista över sportevenemang (prot. 1998/99:6).

Kulturutskottet föreslår att riksdagen med anledning av motion K1 (c) och med avslag på motionerna Kr519 (m) yrkande 11 och K252 (m) godkänner vad kulturutskottet har anför.

Stockholm den 5 november 1998

På kulturutskottets vägnar

*Inger Davidson*

I beslutet har deltagit: Inger Davidson (kd), Åke Gustavsson (s), Björn Kaaling (s), Agneta Ringman (s), Charlotta L Bjälkebring (v), Lennart Fridén (m), Jan Backman (m), Eva Arvidsson (s), Paavo Vallius (s), Peter Pedersen (v), Dan Kihlström (kd), Gunnar Hökmark (m), Ewa Larsson (mp), Birgitta Sellén (c), Lars Wegendal (s), Roy Hansson (m) och Kenth Skårvik (fp).

# Avvikande meningar

## 1. Utbildningsradions sändningstillstånd

Lennart Fridén, Jan Backman, Gunnar Hökmark och Roy Hansson (alla m) anser att avsnittet som börjar med "Utskottet konstaterar att regeringens" och slutar med "för UR" bort ha följande lydelse:

Utskottet har vid sina överväganden kommit fram till att det inte är lämpligt att – som föreslås i de aktuella motionsyrkandena – riksdagen skall besluta att UR:s sändningstillstånd skall fortsätta att gälla för de kommande tre åren 1999 – 2001.

Utskottet anser i stället – i likhet med regeringen – att det är lämpligare att regeringen får ett tidsmässigt opreciserat bemyndigande som innebär att programföretagets sändningstillstånd kan förlängas till dess frågan om programföretagets framtida verksamhet är bestämd. Utskottet konstaterar att regeringen i propositionen anger att den avser att förlänga tillståndstiden med minst ett år. Detta utskottets ställningstagande innebär att riksdagen inte binder regeringen i denna fråga. Frågan om UR:s framtid torde inom över-skadlig framtid på nytt bli föremål för riksdagens överväganden.

Konstitutionsutskottet bör således föreslå riksdagen att med bifall till propositionen avslå motionerna Kr253 (c, kd, mp, v) yrkande 1 och Kr274 (mp) yrkande 51.

## 2. Allmänhetens tillgång till viktiga TV-sända evenemang

Lennart Fridén, Jan Backman, Gunnar Hökmark och Roy Hansson (alla m) anser att avsnittet som börjar med "Utskottet konstaterar att tillgången" och slutar med "har anfört" bort ha följande lydelse:

Enligt utskottets uppfattning skulle upprättandet av en svensk lista över angelägna TV-sända program framför allt innebära ett skadligt ingrepp i idrottsrörelsens förfoganderätt över rörelsens egna arrangemang. En lista skulle vidare troligen även försämma enskilda idrottsförbunds och idrottsföreningars möjligheter till intäkter då det gäller försäljningen av TV-rättigheter. Utskottet konstaterar att någon analys av de ekonomiska konsekvenserna för idrottsrörelsens del inte har gjorts. Vidare är risken för att stora idrotts-evenemang förläggs till andra länder i stället för till Sverige inte analyserad. Mot denna bakgrund anser utskottet att riksdagen skall uttala att regeringen inte bör upprätta en lista över idrottsevenemang.

Det anförda innebär att riksdagen bör bifalla motionerna Kr519 (m) yrkande 11 och K252 (m) samt avslå motion K1 (c).

## Särskilt yttrande

Lennart Fridén, Jan Backman, Gunnar Hökmark och Roy Hansson (alla m) anför:

Vi erinrar om att UR producerar program för public service-verksamheten, vilket innebär att SVT och SR använder licensmedel för verksamheter som andra medie- och utbildningsföretag skulle kunna bidra till. Mot denna bakgrund har vi i motion K323 (m) föreslagit att UR skall utbjudas till försäljning. Denna motion behandlas av utskottet vid ett senare tillfälle.

|                                                                |   |
|----------------------------------------------------------------|---|
| Till konstitutionsutskottet .....                              | 1 |
| Utskottet .....                                                | 1 |
| Utbildningsradions sändningstillstånd .....                    | 1 |
| Allmänhetens tillgång till viktiga TV-sända evenemang .....    | 3 |
| Avvikande meningar.....                                        | 5 |
| 1. Utbildningsradions sändningstillstånd .....                 | 5 |
| 2. Allmänhetens tillgång till viktiga TV-sända evenemang ..... | 5 |
| Särskilt yttrande.....                                         | 5 |